

Datum:
2023-04-25
Diarienummer:
MN-2023-2190

Yttrande

Kommunstyrelsen

Yttrande över remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet - Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa - Förslag från Europeiska kommissionen

[STK-2023-328]

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har bett miljönämnden om yttrande över en remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet gällande direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa. I förslaget föreslår Europeiska kommissionen att de två direktiven 2008/50/EG och 2004/107/EG slås samman för att reglera alla berörda luftföroreningar. Syftet är att stärka och förenkla lagstiftningen samt att anpassa EU:s luftkvalitetsnormer till Världshälsoorganisationens nya riktlinjer, som bland annat innebär skärpningar av gränsvärden för luftföroreningar till år 2030.

Miljönämnden är positiv till förslaget. Ur miljönämndens perspektiv innebär förslaget inga större åtgärder och därmed inga ekonomiska konsekvenser utöver de ordinarie utgifter för kontroll av luftkvalitet som redan utförs i Malmö. Miljönämnden anser artikel 28 som beskriver hur fysiska personer som drabbas av hälsoskador kan få ersättning, behöver utredas vidare.

Yttrande

Miljönämnden är positiv till förslaget gällande ett nytt direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa. Resultat från miljönämndens beräkningar och kontinuerliga mätningar i Malmö tyder på att kommissionens förslag till skärpta luftkvalitetsnormer kommer vara möjliga att uppfyllas framöver. Från miljönämndens perspektiv innebär förslaget inte några större åtgärder eller ekonomiska konsekvenser utöver de ordinarie utgifter för kontroll av luftkvalitet som redan utförs i Malmö i nuläget.

Miljönämnden vill framföra följande synpunkter:

1) **Lägre gränsvärde som årsmedelvärde samt en utvärderingströskel bör finnas för svaveldioxid (SO₂)**

Nedfallet av svavel är fortfarande högre än den naturliga bakgrunds-nivån (förindustriell nivå). Det innebär att utsläppen i Europa är högre än vad naturen klarar av. I de nya miljö-kvalitetsnormerna och i EU-direktivet saknas ett gränsvärde (årsmedelvärde) för svaveldioxid där halten begränsas. Den norm som finns för skydd av växtlighet på 20 µg/m³ är för hög för att minska nedfallet till en nivå som naturen klarar av. En nivå som är acceptabel skulle möjligen kunna vara det gamla miljömålet på 5 µg/m³ eller

ännu lägre. Även en utvärderingströskel för svaveldioxid (årsmedelvärde) bör finnas med för att inte en orimlig mätinsats ska krävas för att bestämma hur situationen ser ut.

2) **Ett gränsvärde bör finnas för ozon (O₃)**

I förslaget finns inga tydliga gränsvärden (miljökvalitetsnormer) för ozon. Ozon är en reaktiv fotooxidant som stör både växter och människor. Speciellt människor med astma påverkas. Det borde finnas ett eller flera tydliga gränsvärden, som minskar risken för påverkan på natur och människor.

3) **Diskussion om gränsvärde för ultrafina partiklar (UFP)**

Miljönämnden är positiv till en ökad diskussion om luftföroreningar som i dag inte har ett gränsvärde men som har en stark hälsokoppling, till exempel ultrafina partiklar. Partiklar anses vara de luftföroreningar som påverkar människors hälsa mest. Ultrafina partiklar är de minsta partiklarna och bildas vid förbränning av olika bränslen. Då ultrafina partiklar är en förorening som främst kommer från lokala källor har Malmö stad större påverkansmöjligheter för att minska Malmöbornas exponering jämfört med föroreningar som domineras av långväga transport som ozon och större partiklar som till exempel PM_{2,5}.

4) **Överträdelse och rätt till ersättning (Artikel 28)**

Medlemsstaterna ska säkerställa att fysiska personer som drabbas av hälsoskador till följd av en överträdelse av artiklarna 19.1–19.4, 20.1 och 20.2, 21.1 andra stycket och 21.3 i detta direktiv av de behöriga myndigheterna har rätt till ersättning.

Artikel 19.1-4 föreskriver sammanfattningsvis skyldighet för medlemsstaterna att upprätta luftkvalitetsplaner för berörda zoner där gränsvärde överskrids. Artikel 20.1-2 uppställer krav på medlemsstaterna att upprätta kortsiktiga åtgärdsplaner om det i viss zon finns risk för överskridanden av tröskelvärden för larm. I artikel 21.1 andra stycket regleras krav på att utforma gemensamma insatser, såsom gemensamma eller samordnade luftkvalitetsplaner enligt artikel 19 och artikel 21.3 reglerar motsvarande gemensamma kortsiktiga åtgärdsplaner.

Miljönämnden anser att det är oklart vad det är som kan utgöra en sådan överträdelse av de ovan nämnda bestämmelserna som kan föranleda rätt till ersättning. Det behöver klargöras om överträdelsen avser underlåtenhet att upprätta planer alls eller inom rätt tid och/eller brister i effektiviteten i de åtgärder som ska anges i planerna.

Om ett ersättningsanspråk stöds av bevis som visar att den överträdelse är den mest sannolika förklaringen till att den personen lidit skada, ska orsakssambandet mellan överträdelsen och uppkomsten av skadan presumeras.

Den svarande offentliga myndigheten ska kunna motbevisa denna presumtion. Svaranden ska särskilt ha rätt att bestrida relevansen av den bevisning som den fysiska personen åberopar och trovärdigheten i den framlagda förklaringen. Det väcker i sin tur frågor om vilken typ av bevisning som ska anses tillräcklig, när symptom först kan ha uppkommit för att kunna vara aktuella, hur man hanterar underliggande sjukdomar etcetera. Miljönämnden anser mot denna bakgrund att det bör utredas om förslaget till artikel 28 kan uppnås på annat sätt.

Ordförande

.....
Sofia Hedén
.....

Nämndsekreterare

.....
Douglas Truedsson
.....